

Đề bài:

Phân tích hình tượng
sống trong bài thơ cùng
tên của Xuân Quỳnh.

Em cảm nhận được gì
về tâm hồn người phụ
nữ trong tình yêu qua
bài thơ này?

Bài làm

Sóng là bài thơ tình đặc sắc của nữ sĩ Xuân Quỳnh. Nếu như *Biển* của Xuân Diệu là biểu tượng của người con trai thì *Sóng* của Xuân Quỳnh là hình ảnh biểu tượng tình yêu của người con gái.

Sóng là hình ảnh ẩn dụ của tâm trạng người con gái đang yêu, là sự hóa thân, phân thân của cái tôi trữ tình của nhà thơ. Cùng với hình tượng sóng, bài thơ còn có một hình tượng nữa là *em* (cái tôi trữ tình của nhà thơ). Hai nhân vật trữ tình này có lúc phân đôi ra để soi chiếu vào nhau, làm nổi bật sự tương đồng. Có lúc lại hòa nhập vào nhau để tạo nên sự âm vang cộng hưởng. Xuân Quỳnh đã sáng tạo được một hình tượng giàu giá trị thẩm mỹ (sóng) để diễn tả tâm trạng, tình cảm với nhiều sắc thái phong phú của một trái tim phụ nữ khao khát tình yêu và hạnh phúc.

Sóng là một hình ảnh ẩn dụ (trường liên tưởng rộng).

Có một hình tượng *sóng* được vẽ lên bằng âm điệu (thể thơ ngũ ngôn tạo nên một âm hưởng đều đặn, như nhịp đập của sóng: dồn dập, chìm nổi, lớp lớp, vô hạn, vô hồi).

Nhịp sóng vỗ bờ xuyên suốt toàn bài thơ, cũng hàm nghĩa đồng điệu với lòng người: dữ dội, dịu êm, ồn ào, lặng lẽ, xồn xang, rạo rực, bồi hồi, sâu lắng.

Sóng trần trụi muốn tìm hiểu hết mình, không cam chịu cuộc sống bé nhỏ, chật chội, khao khát tìm kiếm:

*Sóng không hiểu nổi mình
Sóng tìm ra tận bể.*

Sóng thao thức với tình yêu:

*Con sóng dưới lòng sâu
Con sóng trên mặt nước
Ôi con sóng nhớ bờ
Ngày đêm không ngủ được.*

Là nhịp điệu của sóng, câu thơ nào cũng triền miên sóng vỗ. Vẫn là lời thủ thi của tình yêu, tình yêu càng mãnh liệt, khát vọng luôn cháy bỏng thì nỗi nhớ càng da diết, dày vò. *Sóng* thao thức cũng như em:

*Lòng em nhớ đến anh
Cả trong mơ còn thức.*

Hình tượng sóng: hiện thân của tình yêu chung thủy:

*Dẫu xuôi về phương bắc
Dẫu ngược về phương nam
Nơi nào em cũng nghĩ
Hướng về anh một phương.*

Những câu thơ tự nó đã thể hiện tình yêu chung thủy.

Hình tượng sóng có sự phát triển, mở rộng đến “trăm ngàn con sóng” khác để so sánh, đối chiếu và khẳng định một điều hiển nhiên:

*Ở ngoài kia đại dương
Trăm ngàn con sóng đó*

*Con nào chẳng tới bờ
Dù muôn vời cách trở.*

Hình tượng sóng ở khổ thơ cuối bài: là sự biểu hiện cao nhất, mãnh liệt nhất của khát vọng bất tử hóa tình yêu. Nhà thơ muốn hóa thân vĩnh viễn thành tình yêu muôn thuở.

Hình tượng sóng được hiện lên qua hình ảnh, được gọi lên nhờ nhịp điệu nhịp nhàng, lúc sôi nổi dồn dập, lúc dịu êm, sâu lắng như nhịp điệu của những con sóng thật ngoài biển khơi và cũng là nhịp đập của con tim tuổi trẻ khát vọng về tình yêu.

Qua hình tượng sóng, Xuân Quỳnh đã diễn tả vừa cụ thể vừa sinh động nhiều trạng thái, tâm trạng, những cung bậc tình cảm khác nhau trong trái tim người phụ nữ đang rạo rức, khao khát tình yêu hạnh phúc (cũng như những dạng thức của sóng biển).

Qua hình tượng sóng và cả bài thơ, ta có thể cảm nhận được vẻ đẹp tâm hồn của người phụ nữ trong tình yêu. Người phụ nữ ấy mạnh bạo, chủ động bày tỏ tâm trạng, khát vọng mãnh liệt về tình yêu. Người phụ nữ không còn cam chịu, nhẫn nhục nữa. nếu “Sông không hiểu nổi mình” thì “sóng tìm ra tận bể”. Đó là nét mới mẻ, “hiện đại” trong tình yêu.

Tâm hồn người phụ nữ giàu khao khát, không yên lặng:

*Vì tình yêu muôn thuở
Có bao giờ đứng yên.*

(Thuyền và biển)

Nhưng đó cũng là một tâm hồn thật đẹp đẽ, trong sáng, thủy chung: “Xuân Quỳnh khi yêu, rất nồng nàn và rất thật. Trước nay có lẽ chưa có người con gái làm thơ nào đã nói những lời yêu cháy bỏng, chân thật và dữ dội như chị. Đó chính là nét hiện đại của tâm hồn chị, tâm hồn người phụ nữ thế kỉ XX, dám yêu và dám thổ lộ tất cả” (Mai Quốc Liên). Thơ Xuân Quỳnh là tiếng thơ dịu dàng, vừa sâu lắng vừa dữ dội vừa thiết tha. Nhớ chị chúng ta càng trân trọng những thi phẩm đặc sắc của chị, cùng với *Thuyền và biển*, *Sóng* là những bài ca không thể nào quên của tuổi trẻ và tình yêu. Cảm ơn nữ thi sĩ đã hiến dâng cho đời những vần thơ đẹp về tình yêu con người và cuộc sống. Bài thơ dẫn dắt người đọc qua nhiều nỗi cách trở, mất còn nhớ thương, chờ đợi, cuối cùng vẫn qui gom về một mối tình yêu mãnh liệt, khoáng đạt, say đắm, thủy chung.

Cấu trúc bài thơ được xác lập theo cấu trúc đan xen hình tượng *sóng – bờ* (khổ thứ 5). Sau đó là *anh – em* (khổ 3, 4) rồi lại *sóng – bờ* (khổ 7). Lớp lớp sóng đan xen tới lui như vậy, biển như lặng dần đi nhường chỗ cho những suy tư về cuộc đời.

“Sóng là bài thơ đẹp, trong sáng, là sự kết hợp hài hòa giữa xô xao và lắng đọng, nồng cháy và đậm thắm, thiết tha mà rộng mở” (Vũ Dũng).

*(Theo Lê Hồng Minh, Những bài văn chọn lọc 12,
NXB Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh, 2001)*